

ТОМАС СТЪРНС ЕЛИТЬ ИЙСТ КОУКЪРГ

Превод от английски: Владимир Левчев, 1993

chitanka.info

ИЙСТ КОУКЪРГ^[0]

I

*В моето начало е моят край. Последователно
къщите се вдигат и събарят, рушат се и се
разширяват,
биват местени, разваляни, поправяни или на тяхно
място*

изниква поле или фабрика, или околовръстен път.

*Стар камък за нови градежи, старо дърво за нови
огньове,*

*стари огньове за пепелища и пепелища за земята,
която вече е плът, козина, фекалии,
кост на човек и звяр, житно стебло, листо.*

*Къщите живеят и умират: има време за градене
и време за живееене, и раждане,
и време вята̀рът да чупи разхлабените черчевета
и да тресе ламперията, по което тича полска
мишка,*

*и да люлее парцаливия goblen с втъкан девиз
безмъвен.^[1]*

*В моето начало е моят край. Сега светлинатапада
косо сред полето и оставя дълбока пътека,
засенчена с клони, тъмна в следобеда,
където ти се долепваш до насипа, за да мине един
камион,
и дълбоката пътека настоява на посоката*

*към селото, към електрическата топлина,
която я хипнотизира. Светлината разгорещена в
знойна марания*

*не се прекупва, а се погъща от сивия камък.
Спят гергините в празната тишина.
Чакай първата сова.*

*Там в това голо поле,
ако не отиваши твърде близо, ако не отиваши твърде
близо*

*сред лятната нощ ти ще чуеш музиката
на слабата гайда и малкия тъпан
и ще ги видиш да танцуват около огъня —
съдружието на жена и мъж
в танц, който означава бракосъчетание —
едно достойно и уютно тайнство.*

*Двама по двама — необходимо съпричастие,
хванати за китките или за раменете
в израз на съгласие. Около огъня,
прескачащи през пламъци или събрани на хоро,
тържествени по селски или в селски смях,
те вдигат тежки ходила с груби обувки,
земни ходила, ходила от хумус, вдигат ги в народна
радост,*

*радостта на тези, които под земята
хранят животото сега. Те спазват времето,
спазват ритъма в своя танц,
тъй както приживе, в сезоните на живота —
времето на сезоните и на съзвездията,
време за доене и време за жътва,
време за съвокупяване на мъжка и жената
или на зверовете. Ходила се вдигат и падат.
Ядене и пиене. Тор и смърт.*

*Зората се изостря. Новия ден
се приготвя за мълчание и жега. Под утринния
вятър морето
се бръчка и плъзга. Аз съм тук*

или там, или някъде другаде. В моето начало.

II

*Какво ли ще прави ноември, какво ли
с оная тревога на ранната пролет,
на лятната жега със съществата,
с кокичета, виещи се под краката,
и ружи, които се целят високо,
червено сред сиво, но в миг се откъсват,
и пълните с ранен сняг рози най-късни?
Гърмът, завъртян от въртеж на звездите,
като триумфална каляска прелита,
призван на съзвездията във войните,
се бие със Слънцето Скорпионът,
докато Луна и Слънце помръкнат,
летят Леониди, кометите плачат,
воюват и в ниското и в небесата
във вихър, във водовъртеж, който води
до онзи губителен огън земята,
е лед който е царството на ледовете.*

*Би могло и така да се каже — макар че не е най-
добрият начин:*

*Един многословен етюд в овехтяла поетика,
който тласка читателя към нетърпима битка
с думи и смиели. Поезията не е от значение.*

*Тя не е (да го кажем пак) това, което се очакваше
от нея.*

*И в какво би трябвало да бъде ценността на дълго
исканото,*

*дълго мечтаното успокоение, или на есенната
яснота*

*и мъдростта на годините? Излъгаха ли ни,
или излъгаха себе си старците с кротки гласове,
като ни завещаха просто програма за самоизмама?*

*Яснотата им — преднамерено слабоумие,
мъдростта им — знание за мъртви тайни,*

*безполезни в мрака, в който те се взираха
или от който извръщаха очи. Има, струва ни се,
някаква ограничена ценност
само в знанието, което е извлечено от опита.
Знанието налага схема — и подвежда,
защото схемата е нова за всяка следваща минута —
всяка минута е нова, изумяваща
преоценка на това, което сме били. Не сме излъгани
само
от това, което, лъжейки, не може вече да вреди.
В средата, не само в средата на пътя,
а по целия път, в тъмна гора, къбинак,
по ръба на урва, където няма безопасно място да
стъпиш,
заплашвани от чудовища, от блуждаещи огньове,
в риск да бъдем омагьосани. Не искам да слушам
за мъдростта на старците, а по-скоро за тяхната
глупост,
за техния страх от страха и безумието, страх, че
ще бъдат обладани,
страх, че могат да принадлежат на друг или на
други, или на Бога.
Единствената мъдрост, която ние можем да
добием,
е мъдростта на смирението: смирението е
бездрайно.*

Къщите са всички под морето.

Танцьорите са всички под хълма.

III

*О мрак мрак мрак. Те всички отиват в мрака,
в празните междузвездни пространства, празните в
празното,
капитаните, банкерите, славните литератори,*

великодушните меценати, държавниците и управниците,

видни служители на обществото, един председател на много комитети,

индустриални крале и дребни предприемачи, всички отиват в мрака,

и в мрак са Слънцето и Луната, ѝ „Готския алманах“,

и „Вестник на фондовата борса“, и „Ръководство за ръководители“,

ѝ е студено чувството, и е изгубен мотивът за действие.

И всички ние отиваме с тях на мълчаливо погребение и то е ничие погребение, понеже няма кого да заровим.

Аз казах на душата си, стой неподвижна — нека мракът те обземе —

това ще бъде тъмната Божия. Както в театър светлините изгасват, за да бъде сменена сцената с глух плясък на криле, с движение на тъмнина сред тъмнината,

и ние знаем, че баирите, далечната гледка и ясната внушителна фасада вече са преместени — или както, ако подземният влак в метрото спре твърде дълго между две гари

я разговорът се възбужда и затихва бавно в мълчание,

и виждаш зад всяко лице как умствената празнота се задълбочава,

за да остане само растящият ужас, че няма за какво да се мисли;

или както в етерна упойка умът съзнава, но съзнава само нищото —

аз казах на душата си, стой неподвижна — и чакай, без да се надяваш,

зашото надеждата ще е надежда за това, за което не трябва; чакай без любов,

зашото любовта ще е любов към това, към което не трябва; има все още вяра,

но вярата и любовта, и надеждата са само в чакането.

Чакай без мисъл, защото си готова за мисъл:

*Така тъмнината ще бъде светлина,
неподвижността — танцуране.*

Шепот на бързи потоци и зимни светкавици.

*Скритата дива мащерка и дивата ягода
смехът в градината — echo от екстаз,
не изгубен, а необходим, белег за страданието
при раждането и смъртта.*

*Казвате, че повтарям
нещо, което вече съм казвал. Ще го кажа пак.
Да го кажа ли пак? За да достигнеш дотам,
дотам, където си, за да се махнеш оттам, където
не си,*

трябва да изминеш път, по който няма екстаз.

За да стигнеш дотам, където не знаеш къде,

*трябва да изминеш път, който е пътят на
невежеството.*

За да притежаваш това, което не притежаваш,

трябва да минеш по пътя на лишението.

За да достигнеш до това, което не си,

трябва да минеш по пътя, по който не си,

И което не знаеш е единственото, което знаеш,

и което притежаваш е което не притежаваш,

и там където си е там където не си.

IV

*Ранен хирург върти стомана —
разпътива гниещата част;
чувстваш под кървавите длани
съчувствуието — тази остра страсть,
разкриваща загадката на треската за час.*

Но болестта за нас е здраве —

*чуй полумъртвата сестра,
която не успокоява,
припомня първородното проклятие
и че ще се поправим, като тръгнат зле нещата.*

*Земята болница за нас е,
от разорен магнат държана.
Добре ли сме — ще мреме значи
от бащинските грижи и старания:
не ни забравят те — пред всичко слагат ни забрана.*

*От ходилата студ се вдига,
треската свири в мен — в ума,
За да се стопля — лед ми стига,
чистилищни огньове ме тресат
и пламъкът е роза, а трънаци е димът.*

*Кръвта за нас е пътие.
Плът е храната ни човешка.
А мислим — в нашто битие
от плът и кръв сме и със здраве крепко.
Наричаме при все това велик Разпети петък.*

v

И така, ето ме, на средния път, преживял двайсет години —

двайсет години, предимно погубени, годините на l'entre deux guerres^[2] —

в опит да се науча да използвам думите, а всеки опит

*е напълно ново начало и различен вид провал,
зашпото си се научил да надавиваши думите само
за целите на това, което вече няма нужда да
казваш, или за начина,*

*по който вече не си настроен да го казваш. И тъй
всеки риск*

е ново начало, атакуване на нечленоразделното

*с мизерни оръжия, винаги повреждани
във всеобщата бъркотия от неточности в
чувствата,
от недисциплинирани взводове емоции. И каквото
има да се завладява
със сила или с послушание, е било вече откривано
веднъж или дважд, или няколко пъти — от хора,
които не можеш да се надяваш,
че ще надминеш — но и няма състезание,
има само борба за възстановяване на това, което е
било изгубено
и открыто пак, и пак изгубено — отново и отново: а
този път при условия,
които изглеждат доста неблагоприятни. Но
навсярно няма ни победа, нито загуба,
За нас е само да направим опит. Останалото не е
наша работа.*

*У дома е там, откъдето тръгваш. Колкото повече
остаряваш,
светът става все по-странен с по-усложнена
структура
от мъртви и живи. Не нажеженият момент,
отделен, без преди и след,
а целият живот, пламтящ във всеки момент,
и не животът на един човек само,
а и на древни камъни, които са неразчетими.
Има време за вечерта под звездите
и време за вечерта под нощната лампа
(вечерта със фотографския албум).
Любовта става почти самата себе си,
когато Тук и Сега престанат да имат значение.
Старците трябва да бъдат изследователи.
тук или там — няма значение,
трябва да бъдем неподвижни и при това да се
придвижехме
към друга нажеженост,*

*към бъдещо единение, към по-дълбоко общение
чрез тъмния студ и празната самотност,
плача на вълната, плача на вятъра, огромните води
на буревестника и делфина. В моя край е моето
начало.*

[0] Село в графство Съмърсет, Югозападна Англия, където предните на Елиът са живели до XVII в., когато емигрират в Америка.

↑

[1] Девизът на рода Елиът бил „Мълчи и работи“. („В моето начало е моят край“ — срв. с девиза на Мария Стюарт „В моя край е моето начало“.) ↑

[2] (Фр.) — периодът, между двете войни. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.